

Již úvodem bych chtěla konstatovat, že předložená diplomová práce patří v pracím výborným jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formálního.

Svým zadáním se vztahuje k oblasti, která doposud není uspokojivým způsobem zpracována nejen v lingvistice bohemistické, ale i v lingvistice zabývající se jinými jazyky, popř. v lingvistice obecné. Protože se týká specifické problematiky jednoho typu výpovědních forem (v diplomantově terminologii „otázkových vět“) a jejich funkcí (otázek), věnuje se nejprve pozornost obecnější problematice řečových aktů, komunikačních funkcí a jejich klasifikačním kritériím. Autor vychází jak ze základních prací zahraničních, tak z české odborné literatury a prokazuje schopnost s ní samostatně a kriticky pracovat; jeho závěry podávající klasifikaci typů komunikačních funkcí i kritiku užívané terminologie jsou logické a do značné míry přesvědčivé. Domnívám se, že některé z kapitol by měl diplomant připravit pro publikaci. Rovněž zajímavě a podrobně jsou zpracovány oddíly vztahující se přímo k otázkám, jejich klasifikaci, jazykové formě, vztahu k negaci a k podmínkám užití různých typů částic. Proto připojuji jen několik diskusních poznámek.

Obtížnost popisu je dána zejména tím, že velkou úlohu zde hraje komunikační situace; o ni se mluvčí při vyjádření svého záměru opírá a často neuvádí žádné ustálené specifické prostředky pro její vyjádření. Rovněž posluchač tuto funkci ze situace vyvozuje. Proto můžeme jednu výpověď různým způsobem interpretovat (viz i příklad na str. 17 *Ten led je ještě tenký!* – nemusí jít jen o sdělení nebo varování, ale např. i o výzvu (*polijte ještě jednou kluziště, ať led zesílí*) apod. Podobně – jak se alespoň domnívám – nemusí otázka *Karel tady byl?* jako reakce na oznámení *Karel mi řekl, že je Jiří nemocný* vyjadřovat údiv, ale ani ne „pochybnost o tom, co je oznamovací výpovědi s určitou pravděpodobností implikováno ...“, a otázku, jestli to, co pokládá za nepravděpodobné, skutečně platí.“ S. 32.) Položení této otázky může být projevem snahy změnit téma: nechci hovořit o tom, co mi bylo řečeno, ale o Karlovi. Např.: *Karel tady byl? - A jak teď vypadá? - Nevíš, co teď dělá?*

Asymetrie mezi užitými formami a jejich funkcemi v komunikaci si je J. Dřímál vědom; myslím, že totéž platí i pro formy tzv. vět doplňovacích a zjišťovacích. Jako příklad můžeme podle mého názoru uvést otázku učitele *Chybí dnes někdo?* (Formálně jde o otázkovou větu zjišťovací, avšak odpověď *ano* ze strany žáků by byla nepřijatelná, informaci je nutno podat; možná odpověď je pouze záporná.)

Nezतोžňuji se s diplomantovým názorem, že ve výpovědích typu *Že jste se zase pohádali! Že mě neopustíš!* (s. 36) má *že* z hlediska slovnědruhového povahu spojky; užití tohoto prostředku signalizuje určitý typ komunikační funkce a pojetí elipsy bych na tyto příklady vzhledem k ustálenosti těchto konstrukcí a vzhledem k tomu, že nejde o aktuální vynechávku danou kontextem nebo situací nerozšiřovala. Uvedení příkladu *Kde jsi říkal, že to je?* v této souvislosti nerozumím.

Poznatky uvedené v teoretické části prověřuje diplomant v oddílech věnovaných konkrétní analýze otázek v televizní debatě. Rovněž tato část je pečlivě a přehledně zpracovaná a přináší zajímavé poznatky.

Jako námět k další úvaze bych připojila následující poznámku: Na str. 67 popisuje J. Dřímál tzv. „otázky čistě zjišťovací“. Domnívám se však, že i tyto otázky plní další (možná ještě závažnější) funkci, totiž tu, že slouží textové výstavbě. Jestliže se totiž moderátor hosta např. ptá „*Britský premiér Gordon Brown prohlásil, že skvělým kandidátem na funkci toho dlouholetého nebo dlouhodobého předsedy Evropské rady by byl jeho předchůdce v úřadě Tony Blair. Je to i pro vás nejzávažnější kandidát?*“ pak by byl jistě zaskočen, kdyby odpověď zněla *ano*, nebo *ne*. Svou otázkou vlastně nastoluje další téma rozhovoru.

Jak jsem již uvedla, diplomová práce má rovněž velmi dobrou formální úroveň – je dobře stylizovaná a pozorně zpracovaná i z hlediska pravopisného (velmi ojedinělé jsou nedostatky v kladení čárek při vkládání vět vedlejších).

Diplomovou práci Jakuba Dřímala považuji za práci velmi solidní, erudovanou a pečlivě zpracovanou, která rozhodně patří k pracím nadprůměrným. Proto ji ráda doporučuji k obhajobě. Navrhované hodnocení: výborně

Eva Hošnová

Doc. PhDr. Eva Hošnová, CSc.

*Doporučuji, aby diplomová práce byla
uznána jako práce výborná.*

Eva Hošnová